

یه کیک له گرینگترین و سه ره کیتترین مژارگه لیک که به درپژایی میژووی فهلسه فه هاتووه ته به ریاس و لیدوان، بابه تی ئالۆز و پر نهستی مه رگ بووه. به واتایه ک که ده توانین بلتین یه کیک له بابه ته هاوبه ش و گشتیه کانه که له گۆره پانی هزر و ئه ندیشه دا زۆریه ی هه ره زۆری بیریاران وه ک چه مکیکی گرینگ و په یوه ست به ژبانی مرۆف ره چاویان کردووه، به چه شنیک که دوا ی لیدوان و پیناسه ی تایه ت به مه رگ هه ر کام له م بیریارانه له به ستینی سیستمی فهلسه فه ی خۆباندنا خه سارناسی تایه تیان بو ئه م مژاره ئاراسته کردووه، واته هه موو لایه ن و ره هه ندگه لی ئه رینی و نه رینی په یوه ست به م بابه ته تیان تاووتو کردووه، له م نیوانه دا ده توانین سی روانگه ی هزی جیاواز له میژووی فهلسه فه دا ئاراسته بکه ین که بریتین له: روانگه ی ژبان، مه رگ، ژبان-مه رگ.

روانگه ی یه که م: واته روانگه ی ژبان به ئه پیکۆریه کانه ده ست پێ ده کات، دالغه ی سه ره کی لای ئه وان چۆنیه تی ژبانی راسته قینه و به زانندی مه رگ بووه له ژیر دروشمی "تا من هه م مه رگ نییه و کاتیک مه رگیش هات من نیم". له سۆنگه ی هزی ئه واندا مه رگ هه یچ به ها و بایه خیکی نییه و ده بی هه موو توانست و برشت و هه زه کان بو بایه خدان به رۆلی ئه رینی ژبان ته رخان بکری، به واتایه کی دی ئه وان به گوی نه دان به ئه ندیشه ی مه رگ، هه موو وزه و گری خۆیان بو واتادار کردنی ژبان ده خسته روو. نیتشه ش وه ک یه کیک له لایه نگرانی روانگه ی یه که م، واته ژبان دیتته ئه ژمار که به دروشمی ئه ری وتن به ژبان به کشانی ده مامکی دایۆنسیس خوازیاری دوورکه وتنی بابه تی مه رگ له خۆئاگای مرۆفی ئه م سه رده مه بوو. نیتشه خوا ی دایۆنسیس به هه لگری ئه و راستیه ده زانی و بو

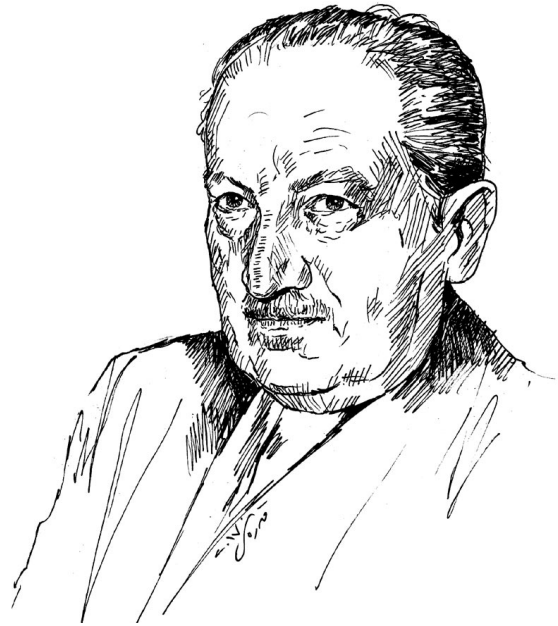
چه مکی مه رگ ئه ندیشه ی له گیلگامیشه وه بو هایدگه ر

هه یرو که رمی
(بانه)

کاتیبه‌کان.

روانگهی دووهم: روانگهی مهرگ ناگایی به رپیه‌رایه‌تی فیساغۆریبه‌کان ده‌ست پچ ده‌کات و له ئەفلاتونیشدا خۆی دهنویتی تا ده‌کات به سه‌رده‌می مۆدیرن که هایدگهر به درپژه‌پیتدهری ئەو رپچکه‌یه ده‌ژمیردیت. فیساغۆریبه‌کان به هه‌لبژاردنی ژبانی مورتازانه به‌ره‌نگاری ژبانی رۆژانه ده‌بوونه‌وه و به هه‌مان چه‌شنیش ئەفلاتون به باس کردن له جیهانی مۆسۆل، ژبانی کاتی مرۆقه‌کانی فیدای ژبانیکی ئەزله‌لی دوا‌ی مهرگ ده‌کرد، هایدگهر به‌کیکی تر له لایه‌نگرانی ئەم رپبازه‌ فیکریبه‌ ده‌ژمیردیت که ته‌واوی فه‌لسه‌فه‌که‌ی خۆی به پرسبازی بوون و چۆنیه‌تی نه‌بوون ته‌رخان کردووه. نه‌بوون بۆ هایدگهر فاکتیکی راسته‌قینه و رۆژانه و به‌رده‌ست بوو که به ناوی مهرگ ناوزه‌دی ده‌کرد. هایدگهر پیتی وابوو که ناژه‌له‌کان شپوه‌ی مردنیان له‌گه‌ڵ مردنی مرۆقه‌کان جیاوازه، هایدگهر له هه‌لبه‌ستیکدا که له سالی ۱۹۵۰ بۆ هانا ئارینتی نووسیوه، مهرگی به پتوبستی گه‌ردوون زانیوه. پیتدگری هایدگهر له‌سه‌ر مژاری مهرگ ده‌بیتته هۆی ئەوه‌ی که بیر نه‌کردنه‌وه له ئەندیشه‌ی مهرگ به‌رانبه‌ر بزانی له‌گه‌ڵ بیتبایه‌خی و پیتی وابوو هه‌ر مرۆقیک مهرگ ئەندیشی نه‌بێ، له مرۆف بوونی ئەو که‌سه‌دا کیتشه‌یه‌ک هه‌یه. مهرگ ئەندیشی له هایدگه‌ردا به چه‌شنیک دل‌ه‌راوکی و ترسه له مهرگ مرۆقی مهرگ ئەندیش به‌ بروای ئەو که‌سه‌یکه که به مردنی خۆی ناگامه‌نده و نیگه‌رانی رووبه‌روو بوونه‌وه‌ی مهرگی هه‌یه. هارتمان و یاسپیرس که‌سانیک بوون که ره‌خنه‌یان له بیرو‌راکانی هایدگهر گرتووه. هارتمان فه‌یله‌سووفی ناوازه‌ی ئەلمانی پیتی وابوو که ته‌نیا ئەو که‌سانه‌ی خۆیان سه‌رقالی میتافیزیک کردووه، له و بابه‌ته‌ بێ-بایه‌خانه ده‌دوین. سارتر فه‌یله‌سووفی تایبه‌ت به قوتابخانه‌ی ره‌سه‌نايه‌تی بوونی مرۆف له ره‌خنه‌گرانی جیددی هایدگهر ده‌ژمیردیت، ئەو پیتی وابوو که هایدگهر باستیکی پووچی به ژبان به‌ستۆته‌وه.

روانگهی سێهه‌م ژبان: مهرگ ئەو که‌سانه ده‌گریته‌ خو که به‌هایان بۆ هه‌ر دوو جووری ئەو دوو روانگه‌یه ته‌رخان کردووه که یاسپیرس و سوقراتی فایدۆنی له‌م چه‌شنه ده‌ژمیردین. به‌رای ئەم که‌سانه مهرگ ده‌توانی و اتابه‌خش بێ و هه‌یمنایه‌تییان له مهرگدا ره‌چاو ده‌کرد. مهرگ بۆ سوقرات هه‌ر به‌و شپوه‌یه‌ی له وتاری فایدۆندا هاتووه، رووبه‌روو بوونه‌وه بوو له‌گه‌ڵ حه‌قیقه‌ت و راستیدا و ژبان

هایدگهر

په‌لکیش کردنی راستی بوون به‌ره‌و رۆشنایی ئەم کولتوره به‌ تاکه هه‌لبژاردنی خۆی ده‌زانی، دایونیسیتس هه‌رده‌م هه‌ولی ژبانیکی باستر بۆ مرۆقه‌کان ده‌دات. ئەم بزاقه‌ی نیتشه‌ خه‌سه‌له‌تی به‌رده‌وام بوون و چۆنیه‌تی ژبانیکی بوو که مرۆف به‌ ده‌ستی خۆی سه‌رمه‌ستانه دروستی ده‌کرد و تپیدا به‌رده‌وام ده‌بوو. نیتشه له سالی ۱۸۸۴ له کتیبی "وه‌های وت زه‌رتوشت" مردنی خوا به شپوه‌ی هه‌لبه‌ستی شاعیرانه دینیتته به‌ر باس و لیدوان و دواتر له زۆریه‌ی به‌ره‌مه‌کانیدا بۆ وینه "ده‌جال"، یان دژی خوا، نه‌رینه‌کانی خۆی دووپات ده‌کاته‌وه. نیتشه به‌و کاره دژی ئەندیشه‌یه‌ک ده‌وه‌ستی که به رپیه‌رایه‌تی فیساغۆریبه‌کان، ئەفلاتون ده‌ستی پچ کرد و له ئایدیالیزی ئەلمانیدا به رپیه‌رایه‌تی هیکل و شیلینگ دووپات ده‌بیتته‌وه. ئەم هه‌لایسه‌نه‌ی نیتشه‌ پرۆژه‌یه‌کی نوێ بوو بۆ دارمان و رووخاندنی هه‌موو ئەو داموده‌زگا میتافیزیکیه‌ی بووبوونه هۆی ترس و دل‌ه‌راوکی و نیگه‌رانی له ژبانی مرۆفدا.

نیکۆلای هارتمان، سارتر، فه‌یله‌سووفانی پراگماتیس، بیرو‌رانی فه‌لسه‌فه‌ی شیکاری به چه‌شنیک ده‌چنه‌خانه‌ی ئەو رپبازه‌ی نیتشه‌ وروژاندبووی. به چه‌شنیک که لای ئەوانیش بایه‌خدانان بۆ شتیکی پووچ و بێ و اتا وه‌ک مهرگ، ده‌بووه هۆی له ده‌ست دانی ژبانی راسته‌قینه و تپه‌راندنی خۆشیه‌

و مهرگ له په نای یه کدا یه ک بایه خ و به هایان پت به خشرابوو، ژیان بۆ سوقرات نه زموونی مهرگ بوو، ههر بویه مهرگی سوقرات هیمای هاوتهریبی راسته قینه ی مهرگ و ژیان بوو، یاسپیترس یه کتیک تر له و بیریارانه یه که پروای به هاوتهریبی بابه تی مهرگ و ژیان هه بوو و ههر دوو چه مکی له به ک ئاستدا پر بایه خ ده بیینی، یاسپیترس نه گهرچی له زۆر بوارد هاو بییری هایدگهر بوو، به لام له زۆر خالدا ره خنه ی لی ده گرت و به پیچه وانه ی بییری نه و ترس و دل راو کیتی بۆ مهرگ ره چاو نه ده کرد، به لکو له به رانه ردا جوړتیک له هیمنا یه تی و ئوقره یی بۆ مهرگ به دی ده کرد. ژیان بۆ یاسپیترس تپه پانه و به زانندی توانسته کان بوو که دوابه دوای گه یشتن به نامانجه کان له ژیاندا، مهرگیش وهک نه مریکی واقیع و به لینیکی حاشاه لنه گر، واتادار ده بوو. نه م گروویه ناگامه ندیبیان له مهرگ وهک مژاریکی گرینگ له به سستی نه ندیشه ی فله سه فه ی خو یاندا هیتنا وه ته بهر باس، جیگای نامازه یه که روانینی نه وان بۆ نه م پرسه روانینیکی پوزه تیف و نه رینی بوو، واته نه وان به پیچه وانه ی بییری هایدگهر که لایه نیکی نه رینی و نیگه تیفی بۆ چه مکی مهرگ ناگایی ره چاو ده کرد که به چه شنیک دل راو کتی و نیگه رانی ناو تپه ی نه و جوژه ناگامه ندیبیه ده کرد، به لام لای یاسپیترس مهرگ نه ندیشه تپه پانه رانندی ده رفه ته کان بوو له ژیاندا، نه ک نه فراندنی دل راو کتی و ترس له ناخی مرؤفدا.

حیماسه ی گیلگامیش

حیماسه ی گیلگامیش یه کتیکه له کونترین و ناوازه ترین به ره مه مگه لیک که له نه ده بی کوندا له ناوچه ی میزۆ پوتامیا به ره هم ها تووه. نه م حیماسه یه گرنگترین ده قی نه فسانه ییه که تیشکی خستوته سه ر مژاری مهرگ و مهرگ نه ندیشه ی و مه یلی مرؤقی نه و سه رده مه ی سه بارت به هه رمانییه ت نیشان داوه، قاره مانه ی نه م چیرۆکه، واتا گیلگامیش رووبه رووی پووچی و بی واتایی ژیان ده بیته وه و دژی نه و پووچییه ده وه ستی. گیلگامیش به شوین هه رمانییه تدا ده گهری، به لام له کوتاییدا ناتوانی هه یچ ده ستکه و تیک بۆ خو ی دا بین بکات و ههر وهک مرؤقیکی ئاسایی چاوه روانی مهرگ و نه مان ده میتپته وه! گیلگامیش چیرۆکی حیماسی پاشای ئورۆک بوو. نه و شایه کی ئیجگار به هیز و به ده سه لات بوو که له زه مه نیکی (۱۲۵) ساله دا به سه ر

سۆمه ریبیه کاند ا حوکمرانی کردوه. نه م حیماسه یه له دوازه لا په ردا نووسراوه که به جوړتیک ده توانین بلتین نه م دوازه تابلویه له پیتشه نگانی کتبخانه ی مؤدیرن له رۆژه لاتتی ناوین ده ژمیت درتیت، گیلگامیش که سایه تپه کی نیوه مرؤف و نیوه خوا بوو. نه و به حوکمرانیکی زالم داده ترا که ته وای گه نجه کانی کردبووه کویله ی خو ی، ته نانه ت ژن و کچه کانیشی ده فراند و سووکایه تی پت ده کردن. ته وای خه لک له کرده وه نا مرؤقیه تپه کانی نارازی بوون. خوی ئیزه د که ناله و فوغانی خه لکی له زولم و زۆری گیلگامیش بیستبوو، ده که وپته چاره نه ندیشه ی و به و ئاکامه ده گات که که سیکی به ده سه لات و دژ به گیلگامیش بخولقیتی، ئیزه دبانووی په یکه رتاش نه نکیدۆی له خاک و خو ل بۆ دروست ده کات، نه نکیدۆ زۆر زوو ناویانگی به هیزی ده رده کات و نه م به هیزی و تواناییه ی به گیلگامیش ده گاته وه، زۆر نابازی نه و دوو پاله وانه هه وت شه و و رۆژ درتیه ی پت ده دری تا نه وه ی ههر دوولا ماندوو ده بن. له م نیتوانه دا گیلگامیش که سه ری له پاله وانیه تی و توانایی نه نکیدۆ سوپماوه، ده ستی ده گرت، له سه ر زه وی هه لیده گرتیه وه و دوا ی نه و رووداوانه، نه و دووانه ده بنه دوو هاو پتی نریک له ژیاناندا. به تپه پانه یی رۆژگار و کاته کان، نه نکیدۆ نه خو ش ده که وی و له کوتاییدا مالاوایی له ژیان ده کات (تابلوی نو لا په ره ۱۲۳ / نه حمه د شاملو). مردنی نه نکیدۆ له باری روحی کاریگه ری زۆر به هیز بۆ گیلگامیش ساز ده کات. نه و نو شه و و رۆژ له سه ر په یکه ری نه نکیدۆ ده گری و قور ده پیوی و دواتر به ره و ده شتاییه کان هه نگاو هه لدینتی. " به راستی ئایا چون منیش ههر وهک نه نکیدۆ ده مرم؟ خه م و په ژاره یه کی زۆر روحمی داگیر کردوه و له مردن ده ترسم و به ره و شوینیکی نادیار ده که ومه ری" (تابلوی نو لا په ره ۱۲۹ / نه حمه د شاملو). نه مه مۆنولوگی گیلگامیش بوو له دوا ی مردنی هاو پتی نریکی! گیلگامیش بۆ یه که م جار بییر له مردن ده کاته وه و دوا ی نه و کاره ساته ده یه وی بزانی که چلۆن ده توانی هه رمانییه ت بۆ خو ی دا بین بکات. به وته ی یاسپیترس و ماکس شلیر، مهرگی نریکترین که سه کائمانن که ده بنه نه زموونی مهرگ بۆ مرؤف و ده یگورئ بۆ بابه تیکی کومه لایه تی و نه مریکی واقیع. مهرگی نه نکیدۆ بۆ گیلگامیش ده بیته کیشه یه کی چاره نه کرا و کار تپکرده که ی تا ئاستیک ده بی که بۆ سه فره ده روا تا به هه رمانییه ت و بیته رگی بگات.

گیلگامیش دل‌پراوکی مەرگی هه‌بوو و ده‌یه‌ویست ئەو کیش‌هه چاره‌سەر بکات! به وتە‌ی هایدگەر مەرۆف له راستی بوون به‌ره‌و کۆتایی دلتیایه. بوونی مەرۆف ره‌وتیکی دینامیکیییه و به‌ره‌و کۆتایی و له‌بنه‌ره‌ته‌وه، یان له‌سه‌ره‌تاوه ئەم بوونه به‌و کۆتاییه په‌یدا بووه و گه‌یشتن به‌و کۆتاییه بوونی مەرۆف پر و ته‌واو و پراوه ده‌کات. چیه‌تی مەرۆفیش به‌گه‌یشتن به‌م کۆتاییه پیناسه ده‌کریت. کۆتایی هینان به‌بوونی مەرۆف، هه‌میشه‌یه و گه‌رانه‌وه‌ی تیدا نییه. له‌گه‌ل گه‌یشتن به‌کۆتایی مەرۆف، هیچ پێوه‌ندییه‌کی به‌جیهان و کهسانی دیکه‌وه نامینیت و خۆی ته‌نیا ده‌بیت به‌خواه‌نی ئەو ئەزمونه، ئەگەر بانه‌وئ مەرگ ئەندیشی گیلگامیش به‌واتای هایدگه‌رییه‌وه تاووتو بکه‌ین، به‌و ئەنجامه ده‌گه‌ین که مەرگ ئەندیشی، یان دل‌پراوکی و نیگه‌رانی له‌مەرگ له‌گیلگامیشدا دروست ده‌بێ، هه‌ر بۆیه ده‌بیتته دالغە‌ی سه‌ره‌کی تا کۆتایی ژبانی. ئەگەر بوون رووه و کۆتایی ئەگه‌رێکی بوونگه‌رانه‌ی سه‌رحه‌می بوونی ژبانی پۆژانه پێک به‌نینیت، ئەوه تیده‌گه‌ین که نیگه‌رانی ده‌بیت به‌چه‌مکیکی ئۆنتۆلۆجی بۆ سه‌رحه‌می بنیادی دازاین. به‌رای هایدگه‌ر پاكردن و هه‌لاتن له‌مردن له‌ژبانی پۆژانه‌دا شیوازی ناره‌سه‌نانه‌ی بوونه، رووه‌و مردن. چه‌مکی له‌ناوچوون بۆ کۆتایی هینان بۆ هه‌بووه زیندوو‌ه‌کان داده‌نین، نکۆلی له‌وه ناکریت که بوونی دازاین ناته‌واوه و کۆتاییش به‌مردن دیت. تا دازاین له‌بووندا بیت به‌م ناته‌واوییه‌وه ده‌ژی و دل‌پراوکی لا دروست ده‌بێ، که‌واته به‌م بۆچوونانه تیگه‌یشتنی ئیمه‌ش له‌مەرگ ده‌بیتته تیگه‌یشتنیکی میزۆپۆتامی - پۆژئاوایی، واته دالغە‌ی مەرگ ئاگایی وه‌ک زنجیریکی لێک نه‌پچراوه له‌سه‌ره‌تا‌دا به‌گیلگامیش‌ه‌وه ده‌ست پین ده‌کات و دواتر له‌فهل‌سه‌فه‌ی هایدگه‌ر له‌سه‌ده‌ی بیسته‌مدا دووپات ده‌بیتته‌وه. گیلگامیش له‌دوای تیپه‌رینی له‌دارستان و شاخ و نشیوه‌کان به‌دوورگه‌یه‌ک ده‌گات که به‌دوورگه‌ی هه‌رمانییه‌ت ناوی ده‌رکردبوو، ئەو داوا له‌ئیزه‌دی هه‌رمان ده‌کا که رازی هه‌رمانییه‌تی بۆ باس بکات (تابلۆ ۸ لاپه‌ره ۱۲۹/ ئەحمده شاملو). ئەویش ناوی گیایه‌کی پین ده‌لێ که له‌ناو ئاوه شیرینه‌کاندا ده‌رووی و سه‌رچاوه‌ی هه‌رمانییه‌ته (تابلۆ ۱۱ لاپه‌ره ۱۵۹/ ئەحمده شاملو). گیلگامیش دوا‌ی ماوه‌یه‌کی کورت ده‌توانی ئەو گیایه به‌ده‌ست بێنێ و هه‌ر بۆیه هیممه‌ت ده‌هه‌ستی که ئەو گیایه بۆ پالنه‌وانه‌کانی

شاریش به‌ریت تا گه‌نجی و به‌هه‌زییان بۆ بگه‌رینیتته‌وه، به‌لام ئەم به‌خته‌وه‌رییه‌ی گیلگامیش زۆر ناخیه‌نی و له‌به‌ختی خرابی و له‌چاو‌تروو‌کانیکدا ماریک ئەو گیایه ده‌خوات و گیلگامیش شانسی خوارنی گیای هه‌رمانییه‌ت له‌ده‌ست ده‌دات و هه‌روه‌ک مەرۆفه ئاساییه‌کان گه‌رۆده‌ی مەرگ ده‌بێ. له‌میترووی ئەده‌بی کۆندا گیلگامیش به‌یه‌کیک له‌تراژیکترین قاره‌مانان ده‌ژمیردیت چون به‌واتایه‌ک یه‌که‌م که‌س بووه تا ئەو ئاسته‌ی بیری له‌مەرگ و هه‌رمانییه‌ت کردۆته‌وه.

هه‌ردوو چه‌مکی مەرگ و هه‌رمانییه‌ت له‌ته‌واوی قۆناغه‌کاندا، هه‌میشه له‌دالغە‌ سه‌ره‌کییه‌کانی مەرۆف بووه، ترس له‌مردن و خولیا‌ی هه‌رمانییه‌ت له‌گرینگترین دل‌پراوکی و ئاواته‌ی دیرینه‌کانی مەرۆف بووه. روون و ئاشکرایه که له‌م حیماسه‌دا ناوبانگ، شانازی به‌خۆ کردن، ده‌سه‌لات، هه‌یز، و... تاد، هیچ کام جیگه‌وه‌یه‌ک بۆ ویسته‌ ره‌سه‌نه‌کانی مەرۆف که هه‌رمانییه‌ت بووه، ساز ناکات! گیلگامیش به‌ته‌واوی هه‌یز و ده‌سه‌لاتیک که هه‌ببوو، ته‌نیا شتیک که له‌خو‌اکانی داوا ده‌کرد، هه‌رمانییه‌ت و نه‌میری بوو، به‌لام ئەو هه‌ول‌دانه‌ی گیلگامیش سوورانه‌وه بوو له‌بازنه‌ی پووجیدا، چون هیچ گیانله‌به‌ریک تا ئەم‌رۆش نه‌یتوانیوه خۆی له‌بازنه‌ی مەرگ ده‌رباز بکات. مردن دیاردیه‌یه‌که که له‌به‌ستینی ژبانه‌دا دروست ده‌بێ، حه‌قییه‌ت به‌ته‌نیا خه‌سه‌لته‌ی مردن نییه، به‌لکو بوون له‌نیو جیهاندا خۆی حه‌قییه‌تیکه که مەرۆف رووبه‌رووی ده‌بیتته‌وه، هه‌ر بۆیه ژبان و مەرگ هه‌ردووک له‌بازنه‌ی جه‌بردا ده‌میننه‌وه ده‌رناچن و هه‌ر مەرۆفیک به‌پیتی جه‌بری سه‌روشت له‌دایک ده‌بێ و هه‌ر به‌و پیتیه‌ش ژبانی کۆتایی پین دیت. به‌واتایه‌کی دی له‌سه‌روشتی خولقی‌نه‌ردا هیچ شتیک بۆی نییه هه‌تا هه‌تایی بیت، هه‌ر شتیک سه‌ره‌تا و کۆتاییه‌کی هه‌یه. ئەرستۆ له‌زه‌مانی خۆیدا پیتی وابوو هه‌ر شتیک که له‌ئاسماندا بیت، ده‌مینیتته‌وه چون ئەسیر(اثیر)، به‌لام ئەم‌رۆ به‌باشی ده‌زانین که ته‌نانه‌ت ئەسته‌یره‌کانیش ده‌مرن، به‌گه‌شتی هه‌ر شتیک له‌سه‌روشتی خولقی‌نه‌ردا له‌هه‌له‌کی بوون و نه‌بوون تیده‌په‌رێ و ته‌نیا جیاوازی له‌دریژه‌دان به‌ته‌مه‌ن، یان مانه‌وه‌ی ئەو شتانه‌یه.

خه‌سارناسییه‌ی کانی نه‌میری و هه‌رمانییه‌ت

ئەگه‌ر مەرۆف بتوانی ماوه‌یه‌کی زۆر بژی، به‌راستی ته‌ژی ده‌بێ له‌په‌ژاره‌یی و کیشه‌گه‌لنکی روحی بۆ دیتته

پیش. خۆرخن لویس بۆرخیس له رۆمانی "نامیرادا" باس له پیاویک دهکات به ناوی مارکو فلامینیو رۆفۆ که به شوین شاریکه وه وێله به ناوی شاری نهرهکان. ئەو به شوین رووبار و کانیای ژیان به خشدا دهگه پێ و دواي پهیدا کردنی، ئەو ئاوه دهخواته وه، به لام دواي ماوهیهک دیسانه وه به شوین رووباریکی تر دهگه پێ که میرایی و له بهین چوونی پێ بیه خشی. ئەو پیاوه له کۆتاییدا بۆی دهرده که وێ که که سهکانی تریش که لهو ئاوهیان خواردوووه ته وه له ژیان ماندوو بوون، بۆ وینه هۆمیر که له م چیرۆکه دا لهو ئاوهی خواردوووه ته وه به بوونه وه ریکی ناحهز و ناشیرین ده ژمیردریت که ته نانهت زمانی یۆنانیسی بیر چووه ته وه، ههر بۆیه لای خۆرخن ههرمانییهت و نه مری کاره سات و تراژیدیایه کی گه وریه بۆ مرۆقی نه مری. ئەو له ته مه نی درێژ ده ترسا و ده یوت: ته مه ن درێژی به کی که لهو ئاپۆرانه ی که به سه ره که سی نه مردا دێ، که واته سه رپه نه وه ی مه رگ له ژیان، راستییه که ی سه رپه نه وه ی ژیا نه. سیمۆن دو بۆقوار نو سه ری فه ره نسی له رۆمانی "هه موو ده مرن" که له سالی ۱۹۴۶ د نووسی، چیرۆکی پیاویک ده گێریت ته وه به ناوی راپۆندۆ فۆسکا که به نه فره ت کرا وه بۆ هه میشه زیندوو بیت و بژیت. ته مه نی فۆسکا ئیستا ۷۰۰ ساله، له رۆژی ۱۲۷۹ مانگی مایس له ئیتالیا و له بنه ماله یه کی ده له مه ند ها ته دنیا وه". فۆسکا دواي گه یشتنی به پله ی حاکی شار، له وه ی سه ر بیه و په که که وه، نیگه رانی دا یده گری و به شوین ههرمانییه تدا وێل ده بێ. ئەو دواي ناسینی پیاویکی به ته مه نی جووله که و به پیشنیاری ئەو ئیکسیری گه نجی ده خواته وه، فۆسکا دواي ماوه یه ک به چاوی خۆی مه رگی مندال و نه وه و ئە نه جامة کانی ده یینی و له پرسه ی نازیزه کانی دا بوونی ده بی و خه لک ناوی مندالی شه یتانی به سه ردا ده بێ، دواي ته و او بوونی هه موو کار و سه فه ره کانی، به شیوه یه کی وه ره زکه ره له به رده وامی ژیان، بیزار ده بی و ده زانی که ئەو مه حکومه به ئاواره یی و بی هیوایی ئە به دی، ئەو تی ده گا که چیدی ناتوانی خۆراگر بی و به رده وام، چون ویست و ئەوین به ژیان له به یین ده بات، هه ره ها فۆلتیر فه یله سووفی ناوازه ی فه ره نسی پێی وابوو ئەگه ره مر دن نه بوایه، دواي ماوه یه کی کورت ئاوات و خۆزگه بۆ مه رگ له لایه ن بوونه وه ره کاندای ده بوو به شتیکی زۆر ئاسایی.

راستییه که ی به سه رپه نه وه ی مه رگ، کات و زه مانیش ئیستر رۆلی نامینییت و راپوردوو و داها توویه کیش له

گۆریدا نه ده بوو، که واته مه رگ ههر وه ک پتویستییه که وایه بۆ مرۆف، به لام به ئاگا بوون له ته وای ئەم دۆخه، ترس و دلهر اوکی له مه رگ و نیگه رانی له پیری به نیشانه ی هیمایه ک له نزیک بوونه وه به مر دن ته و او ئەم کی شان ه بوونه گرفتییکی ئیجگار ترسناک به سه ره کۆمه لگای مۆدیرنی ئە مرۆشدا، له م نیوانه دا رۆلی کاپیتالیزمی جیهانی له دوویات بوونه وه ی ئەم ههرمانییه ته دا، شتیکی حاشا هه لته گره. ئانتی ئیجینگ، واتا دژه پیری بازاری ههرمانییه تی گه ره موگور تر کردوو ته وه، رۆلی فه لسه فه له پتوهندی له گه ل کیشه ی مه رگ و نیگه رانی بۆ له ده ستدانی ته مه ن و به ره و پیری، چون ره خنه له گشت ئەم بۆ چوونانه یه، ئیشی فه لسه فه جی خستی کولتوری پتیکه وه ژیا نی مر دووه کان و زیندوو ه کانه که ئەم پتیکه وه ژیا نه ده بی بیته پتیکه وه ژیا نیکی ئاشتیخوازانه تا له م نیوانه دا، واتا بوونیک بۆ مه رگ ساز بکری، چون ئەگه ره مرۆف به و قه نعه ته بگات که کاته کانی له ژیا ندا سنوورداره بۆ ژیا نیکی راسته قینه، هه ول ده دات و واتی پێ ده به خشی و زیاتر که لک له هه ل و ده رفه ته کان وه رده گری.

سه رچا وه کان:

- ۱- فیرتدیریک چارلز، کاپیتلیستۆن، میژووی فه لسه فه (به رگی یه که م)، یۆنان و رۆم، وه رگێرانی موچه با مینه ی (۱۳۶۲)، چاپه مه نی زانستی و کولتوری: تاران.
- ۲- فیرتدیریک چارلز، کاپیتلیستۆن، میژووی فه لسه فه (به رگی حه وتم)، له فیخته وه بۆ نیچه، وه رگێرانی دارپوش ناشووری (۱۳۶۷)، چاپه مه نی زانستی و کولتوری: تاران.
- ۳- ژان پۆل، سارتر، بوون و نه بوون، وه رگێرانی د. محمه مد که مال، له بلا و کرا وه کانی ده زگای چاپ و په خشی سه رده م سلیمان (۲۰۱۱).
- ۴- ها یده گه ره و شو رشیکی فه لسه فه ی، وه رگێرانی د. محمه مد که مال، ده زگای چاپ و په خشی سه رده م، سلیمان (۲۰۰۷)
- ۵- نه والی، مه حمود (۱۳۷۴)، فه لسه فه ی ئیگز یستانس، چاپه مه نی زانکو ته ورێز: ئیران
- ۶- گیلگامیش، وه رگێرانی نه حمه د شاملو (۱۳۸۲)، چاپه مه نی کانی: تاران
- ۷- دو بۆقوار، سیمۆن، هه موو ده مرن، وه رگێرانی میهدی سه حابی (۱۳۶۲)، چاپه مه نی نوێ: تاران.
- ۸- لوئیس بو رخس، خۆرخن، کۆی ۱۷ چیرۆکی کورت (چیرۆکی نه مری)، وه رگێرانی تاییری نه وکه نده (۱۳۸۷)، چاپه مه نی نیلوفر: تاران.
- ۹- ها یده گه ره، مارتین، بوون و کات، وه رگێرانی د. مه حمود نه والی (۱۳۹۱)، چاپه مه نی زانکو ته ورێز: ئیران
- ۱۰- مگی، برایان، به سه ره هاتی فه لسه فه، وه رگێرانی حه سه ن کامشاد (۱۳۸۶)، چاپه مه نی نه ی: تاران.